

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Ki Tissa – Du 28 Fevrier au 4 Mars 2021

ט"ו

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

**Haguefen acquitte
les autres boissons**

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la Brah'a de Peri Haguefen qui acquitte les autres boissons lorsque l'on a bu du vin.**

Nous devons comprendre quel Din permet cela. Nous avons étudié la Souguia de Ikar (aliment principal) Vétafel (aliment secondaire) où la Brah'a de l'aliment principal acquitte le secondaire (par exemple la Braha sur une frite acquitte celle sur la moutarde). Or on trouve plusieurs façons de valider Ikar Vétafel : le Tafel est consommé pour aider à manger le Ikar, ou bien un aliment représente la majorité du plat, ou encore le Tafel vient en accompagnement du Ikar.

Concernant le vin par rapport aux autres boissons, nous ne pouvons nous appuyer sur ces explications. Lorsque je bois du café après du vin, il n'y a pas de « rapport de force » entre eux comme ceux cités précédemment.

Nous énumérerons dans cette Souguia plusieurs lois qui ont été dites en comparaison avec le pain qui lui aussi a le Din de Ikar, afin de parvenir à définir le Ikar Vétafel spécifique au vin.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שקר והם עמלים ואינם מקבלים שקר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la réussite de Tsyon Yossef ben Itshak

1) Les sources du Din

מא: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

רש"י

ולבסוף ולא כלום: פס פוטרת.
 בין לפנייהם בין לאחריהם: דברים
 הבאים מחמת הסעודה. ללפת זהו
 את הפת: אין טעוין ברכה. דהו
 להו טפלה הלכך כל מידי בין מזון
 בין פירות שהביאו ללפתן אין זו
 ברכה לא לפניו ולא לאחריו: שלא
 מחמת הסעודה בסוך הסעודה. כגון

דייסא וכן כרוב ותרדין שאינן לפתן ובאין למזון ולשזבע: טעוין
 ברכה לפנייהן. דלאו טפלה נינהו ואינן בכלל לחם דנפטור בצרכת
 המזיא: ולא לאחריהן. דמיני מזון נינהו וברכת המזון פותרתן: דברים
 הרגילין לבא לאחר סעודה. כגון פירות אפי' הביאין בתוך הסעודה
 שלא מחמת לפתן: טעוין ברכה בין לפנייהן. דלאו טפלה נינהו:
 בין לאחריהם. דאין ברכת המזון פותרתן דלאו מזוני נינהו:
 דגורם ברכה לעלמו. בכמה מקומות הוא בא ומזכרין עליו ואע"פ
 שלא היו צריכים לשתייתו: רב הוגא אכל תליסר ריפסי. מפת הבאה

בכסנין בלבד ופליגא דר' חייא דא"ר חייא
 פת פותרת כל מיני מאכל: ויין פותר כל מיני
 משקים אמר רב פפא דהלכתא דברים הבאים
 מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעוין
 ברכה לא לפנייהם ולא לאחריהם ושלא
 מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעוין
 ברכה לפנייהם ואין טעוין ברכה לאחריהם
 לאחר הסעודה טעוין ברכה בין לפנייהם
 בין לאחריהם שאלו את בן זומא מפני מה
 אמרו דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך
 הסעודה אינם טעוין ברכה לא לפנייהם
 ולא לאחריהם אמר להם הואיל ופת
 פותרתן אי הכי יין נמי נפטריה פת השאני יין
 דגורם ברכה לעצמו

Les mots du jour à apprendre :

Sorte	מין
Boisson	משקה
Il s'agit	מירי

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la bonne santé de Juliette bat Marcelle

Etudier la Mah'loket entre Rabi Hya et Rav Papah. Peut-on comparer le vin avec le pain dans cette Mahloket ? Voir la Mah'loket entre Tosfot et Roch sur le Psak Halah'a

תוספות

במקום רבים. ה"ג: ויין פוטר ב"ב מיני משקין. ולכאורה מיירי זיין בלא סעודה דאי צהדי פת תיפוק ליה דפטר ליה פת דאפי' יין נמי ר"ה לומר הספר בסמוך דפטר אי לא טעמא דקובע ברכה לעזמו אלא מיירי בלא סעודה ואפ"ה יין פוטר ולית הלכתא כוותיה שהרי מפת פוטר אין הלכה כמותו אלא כפסק רב פפא א"כ גם מהא דקאמר יין פוטר וכו' לית הלכתא כוותיה:

רא"ש מסכת ברכות פרק ו' סימן כו

ופליגא דרבי חייא דאמר רבי חייא פת פוטרת כל מיני מאכל(ס) ויין פוטר כל מיני משקה ואף על גב דפליגא עליה בפת ביין ליכא דפליג עליה והלכתא כוותיה ביין

2. Cas de Sileq

Lorsqu'une personne a fait la Brah'a sur le vin et a commencé à consommer aussi quelques boissons, puis décide d'arrêter de boire du vin, doit-il dès lors faire la Brah'a sur les prochaines boissons ? Comparaison avec le cas du pain.

* Din sur le pain

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעז סעיף ב

ודברים הבאים לאחר סעודה קודם ברכת המזון, שהיה מנהג בימי חכמי הגמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות, כל מה שמביאים אז לפניהם, בין דברים הבאים מחמת הסעודה בין דברים הבאים שלא מחמת הסעודה, טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם, דהמוציא ובהמ"ז אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה; ודין זה האחרון אינו מצוי בינינו, לפי שאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת עד בה"מ

Les mots du jour à apprendre :

A cause	מפני
A cause de quoi ?	מפני מה
Sont en désaccord	פליגי

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma

de Dan ben David

* Din sur le vin

Voir le Mishna Broura qui dit qu'en son temps on ne buvait pas de vin pendant le repas, mais que d'autres boissons alcoolisées (qui ne seraient pas acquittées par le pain selon certains) sont acquittées par le vin du Kidoush, or c'est un Din de Sileq ...

משנה ברורה סימן קעד ס"ק ח

וכן יין של קידוש - קמ"ל דלא תימא דוקא יין קודם המזון דחשיב דבא לפתוח המעיים ולשתות פוטר בתוך הסעודה אבל יין קידוש דבא עיקרו למצוה אימא לא קמ"ל דפוטר ונ"ל פשוט דבמדינתנו שאין אנו רגילין לשתות יין בתוך הסעודה אפילו בשבת אינו פוטר אלא א"כ היה דעתו לזה מתחלה וכמו שכתבתי מקודם

משנה ברורה סימן קעד ס"ק לט

[...] ולענין יי"ש יש אחרונים שכתבו דצריך ברכה בתוך הסעודה משום שאין שותין אותו מחמת צמאון האכילה כשאר משקין אבל המ"א כתב דבתוך הסעודה א"צ ברכה משום דאז בא לעורר תאות המאכל וחשיב גם זה מחמת הסעודה [...] וכל זה שייך רק לענין חול אבל בשבת ויו"ט בשחרית אין שייך כ"ז דהרי בודאי כבר קידש על הכוס וממ"נ אם קידש על היין הלא פוטר כל המשקין [ובאופן המבואר לעיל בסק"ג] ואם קידש על השכר וכיו"ב הלא מברך שהכל וממילא נפטר גם זה

3. Consommation pour accomplir une Mitsva

Concernant le pain, même lorsqu'il est consommé en tant que Mitsva, il acquitte les autres aliments. Mais lorsqu'il s'agit de vin, le Batei Kéhouna met en avant un Din différent.

Revoir le Mishna Broura plus haut ל"ט ס"ק

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קעד סעיף ב

יין פוטר. ע' בס' בתי כהונה ח"ב בכלל בית דין סי' ב' בארוכה והעלה דדוקא בשותה יין דרך שתייה שרצונו לשתות יין אבל בשותה מצד כוס של ברכת המצות כגון כוס בהמ"ז וכדומה אינו פוטר יין. וע' במג"א ס"ק י"א.

מגן אברהם סימן קעז ס"ק א

[...] נ"ל דאם אין חפץ לאכול פת ואוכל מעט פת ומברך עליו המוצי' אין פוטר המאכלים דהא לא קי"ל כר"ח דאמר פת פוטר כל מיני מאכל אלא דוקא בקובע סעודתו על הפת אמר' דכל המאכלים מחמת הפת הן באים אבל כשאין חפץ לאכול פת אינו פוטר וכ"ש אם אוכל פחות מכזית כנ"ל ואפשר לו' כיון דדרך לקבוע סעודה עליהם הפת פוטרתו וצ"ע לכן לא יברך עליהם ולא על הפת אם לא בשבת וי"ט

Les mots du jour à apprendre :

Avec	בְּהֵדִי
A l'intérieur de	בְּתוֹךְ
Après	אַחַר

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de Yonathan ben Yosseef

4. Quantité de vin à consommer pour pouvoir acquitter les autres boissons

* Quantité pour le pain

Explication du Iguerot Moshé concernant la quantité de pain à consommer :

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן מא

וגם יש לידע דאם אכל פחות מכזית פת לא נפטר כל המינים שיאכל מברכה ראשונה, עיין במג"א סימן קע"ז סק"א והוא מסתפק גם באכל כזית אם עיקר סעודתו הוא על הבשר והדגים ולא על הפת, אך שכתב וכ"ש אם אוכל פחות מכזית, עיין במחה"ש ובלב"ש ובפמ"ג. ולדינא נראה לע"ד דאם אוכל כזית פת בכדי אכילת פרס הוא עיקר הסעודה בהכרח שזה עושה חיוב בהמ"ז גם מדאורייתא והשביעה הוא רק תנאי להחיוב, שלכן נעשין בהכרח טפלה להסעודה שהעיקר הוא הפת ופוטר כל דברים הבאים להשביע כמיני דייסא וכן בשר ודגים וכל מיני קדרה שרגילין לבא בסעודה, דהא כן נפסק (שו"ע או"ח) בסימן קע"ז סעיף א' כתוס' דף מ"א ע"ב ד"ה

הלכתא, ואין חלוק בכוונתו דאף דאין הלכה כר' חייא בפת על הדברים שבאים בלא סעודה הלכה כמותו בבאין מחמת הסעודה דפת פוטרתן דגם ר"פ סובר כמותו בסעודה. אבל כשאכל פחות מכזית אין זה נחשב סעודה כלל וכיון שאין הלכה כר' חייא צריך לברך על כל דבר ברכתו השייך לו, ולכן אסור ליכנס לספק ויחליט תחלה אם יאכל כזית פת או לא כדי שידע אם צריך לברך על המינים שיאכל או שנפטר בברכת הפת

* Quantité pour le vin

ביאור הלכה סימן קעד סעיף ב

ועיין בח"א ובנ"א שכתב דדוקא בשותה יין בקביעות אבל לא בשותה כוס אחד או ב' ואין בדעתו למשוך עצמו ביין וכ"ש כשמקדש ושותה רק כמלא לוגמיו דלא מהני לפטור המשקין אפילו היו המשקין לפניו בשעת ברכה. והנה אף שבמשנה ברורה סתמנו שלא כדבריו מפני שהרבה אחרונים חולקין ע"ז וסוברין דאפילו בלא קבע לשותות יין ג"כ מהני לפטור שאר משקין כשעומדין לפניו בשעת ברכה מ"מ נראה דאין להקל רק כששתה עכ"פ כמלא לוגמיו שהוא שיעור חשוב דמייטבא דעתיה דגם לענין קידוש כמה גדולי ראשונים סוברין דאינו יוצא בפחות ממלא לוגמיו כמבואר בסימן רע"א סי"ד בביאור הלכה עי"ש ואף שאנו מקילין בדיעבד וסוברין דשיעור כולם מצטרף למלא לוגמיו היינו רק לענין לצאת ידי מצות קידוש אבל לא דלהוי זה הטעימת משהו שיעור חשוב שיהיו כל המשקין ששותה אחריו טפלין לו. והנה מדברי הדה"ח שהעתקתי דבריו במ"ב [לענין המסובין שלא טעמו מן הכוס שצריכין לברך על המשקה ששותין] מוכח דעתו דס"ל דאפילו בטעימת כל שהוא מן היין סגי לפטור עי"ז שאר המשקין ומ"מ לדינא צ"ע וכנ"ל ונכון לכתחלה שמי שירצה לפטור שאר המשקין ישתה עכ"פ מלא לוגמיו [ובלא"ה יש ליזהר בזה כמ"ש בסי' רע"א סי"ד] ואם לא שתה מלא לוגמיו יבקש לאחד שלא טעם כלל מן הכוס שיפטרנו בברכה על המשקין או שיברך על מעט צוקע"ר לפטור המשקין

Les mots du jour à apprendre :

Ail Aucun	שום
S'est retiré	סילק
A chaque instant	קל שעה

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua de Shimon ben Juliette

4. Faut-il que les boissons soient devant lui au moment de la bénédiction sur le vin ?

Si l'on considère que les boissons seront acquittées lorsqu'elles sont devant lui-même dans un cas où l'on n'a pas pris une « Seouda » de vin, comment comprendre que la Brah'a du vin les acquitte ?

ט"ז אורח חיים סימן קעד ס"ק ב

מבואר במרדכי פ' כ"מ דוקא אם היו שאר המשקין לפניו בשעה שבירך על היין אז פוטר היין אותם

דגול מרבבה אורח חיים סימן קעד סעיף ב

אחר מחילת כבודו של הטורי זהב נראה לענ"ד שלא דק בהעתקתו הדברים האלה, שבמרדכי מבואר שזה דוקא בזמנינו שאין אנו קובעים על היין, וכן הביאו הדרכי משה אות (ד') [ה], וסיים על זה וכתב הר"א מפראג [בהגהות הטור] דלפי דברי הטור אין חילוק בין זמן הזה לזמנם. ושוב סיים הדרכי משה ועיין לקמן סימן רי"ג כיצד נקטינן הלכתא בהא. (וכן) [וכוונתו] דלקמן סימן רי"ג סעיף א' מבואר דגם היין מהני הסיבה לדידן, א"כ לא קיימא לן גם כאן כדברי המרדכי

משנה ברורה סימן קעד ס"ק ג

כל מיני משקים - ובלבד [ה] שיהיו לפניו על השלחן בשעה שבירך על היין [דאלו לא היו לפניו בשעת ברכה אף שהביאו המשקין לפניו בשעה שעמד עדיין היין לפניו לא מהני וצריך לברך עליהם] ויש מקילין אפילו לא היו לפניו ורק שהיה דעתו עליהם. וכ"ז בשלא קבע עצמו לשתות יין ורק כוס זה בלבד אבל אם קבע לשתות יין הסכימו כמה אחרונים דפוטר אפילו המשקין שלא היו לפניו בשעת ברכה כיון שבאו לפניו עכ"פ בעוד שהיין לפניו [ואם באו לפניו אחר גמר שתיית היין צריך לברך על המשקין כ"כ מהר"מ בנעט בביאורו אם לא שהיה דעתו על המשקין קודם גמר השתייה] ולכתחלה טוב יותר לעולם שיהיו שאר המשקין לפניו בעת ברכתו על היין. ודע שאם קידש על היין והוציא אחרים בברכתו אם לא טעמו מכוס של קידוש ורוצים לשתות שארי משקין אף שהיו לפניו בשעה שבירך על היין צריכים לברך על המשקין כי הטעם שייך פוטר הוא משום שכל המשקים טפלים לו וכשאינו שותה לא שייך טעם זה ועיין בבה"ל מה שכתבנו עוד בענין זה

5. Compréhension des Dinim d'après Tosfot

תוספות מסכת ברכות דף מב עמוד א

ר"י ור"ת היו אומרים שלא לברך כלל אשאר משקין הבאין בתוך הסעודה וטעמא דפת פוטרת כל הדברים הבאים בשבילה והשתא יין פוטר כל מיני משקין **לפי שעיקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין** ולכך הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה והלכך משקין הבאין מחמת הסעודה שבאין בשביל הפת לשרות המאכל וגם א"א לאכילה בלא שתיה והלכך פת פוטרתן חוץ מן היין כדקאמר גמרא טעמא

Comment comprenez-vous le Din de Ikar Vétafel selon ce Tosfot ? Vérifiez votre explication en reprenant chacun des Dinim vus plus hauts selon cette grille de lecture. Revoir aussi la Mah'loket du début entre Tosfot et Roch.

Les mots du jour à apprendre :

Fixer	לקבוע
Chemin Habitue	דֶּרֶךְ
Tirer	לְמַשׁוֹךְ

Bon Limoud sur Matmidim !